

VYETNAM ADABIYOTIDA YANGI SHE'RIYATINING RIVOJLANISH KONTEKSTIDA NGO XUAN ZIEUNING IJODI

Abdurashidova Nozimaxon Xabibullayevna

«Janubiy va Janubiy Sharqiy Osiyo tillari» kafedrası o'qituvchi-stajyori,

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, O'zbekiston Respublikasi

Tel.: +998935312348. E-mail: nozimaxon@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqola yangi davr vyetnam adabiyotida o'ziga xos o'rin egallagan shoir Ngo Xuan Zieu ijodi va u yaratgan she'rlarning tahliliga bag'ishlangan. Unda biz XX asr boshlarida Vyetnam she'riyati, xususan, Ngo Xuan Zieu qalamiga mansub bir nechta she'rlarning o'ziga hos jihatlarini ko'rishimiz hamda shoir ijodida yangi yo'nalishlar bilan yaqindan tanishishimiz mumkin.

Ushbu maqolada XX asr birinchi yarmi vyetnam adabiyotining rivojlanish tamoyillari, vyetnam adabiyotida, hususan "Yangi she'riyat" tarixida o'ziga xos o'rin egallagan ijodkor, shoir Ngo Xuan Zieuning ijodiy faoliyati va uning she'rlarida muhabbatning tarannum etilishi haqida batafsil ma'lumot berilgan.

Shoirning "Muhabbat iztirobi" she'rida romantik unsurlar, she'rning badiiy hususiyatlari va mavzular ko'lamini imkon qadar yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi she'riyat, paradigma, modernizatsiya, oq she'r, motiv, lirik, romantizm, tematika, tashxis.

XX asrning 30-yillar boshlarida vyetnam she'riyatida ko'plab o'zgarishlar ro'y berdi. Jumladan, fransuz adabiyot ta'siri natijasida "Yangi she'riyat" tushunchasi paydo bo'ldi va uning tarafdorlari mumtoz she'riyatidagi she'rning tuzilishi bilan shoirlarni bog'lovchi qonunlarga qat'iy qarshi chiqdilar.

XX asrning birinchi yarmida boshlangan inqilobiy adabiy harakatlar vyetnam she'riyatida paradigma¹ o'zgarishini aks ettirgan. "Yangi she'riyat" asosan, XIX-XX asrning boshlarida G'arbning adabiy va poetik rivojlanishi bilan bog'liq bo'lgan. Modernizatsiyaga intilgan vyetnam shoirlari eski mumtoz she'riy an'ana bilan aloqalarini uzishni boshlashadi.² Bu isyonkor va keskin harakatni ko'p asrlik an'anaviy she'riyat tarafdorlari bo'lgan shoirlar qo'llab-quvvatlamaydi va bir qancha vaqt mobaynida an'anaviy va zamonaviy shoirlar o'rtasida shafqatsiz urush bo'ladi.

Bunday o'zgarishlarning barchasi mashhur konfiitsant shoir Fan Xoyning "Tinh Gia" ("Asl muhabbat") nomli kichik she'rida aks ettirilgan. Aslida, bu she'r mavjud she'r tuzilish qoidalarini buzgan birinchi she'r emas edi. Boshqa shoirlar - Tan Da va

¹ Ilmiy jamoatchilik tomonidan qabul qilingan va birgalikda foydalanadigan va uning ko'pchilik a'zolarini birlashtirgan fundamental ilmiy nuqtayi nazarla, tushunchalar va atamalar to'plami

² Vo Thu Tinh. The Modern Poetry Movement in Vietnam: The Revolution in Poetry at the beginning of the 20th Century. 2003

Nguyen Van Vinh ko'p yillar mobaynida bunday buzilishlarga yo'l qo'yib kelishgan. Ammo Fan Xoyning 1932-yildagi she'ri ayni vaqtda ya'ni zamonaviy o'qimishli yoshlar avlodi an'anaviylik muhitidan bo'g'ilib, toza havoga muhtoj bo'lgan vaqtda yozilgan edi. Uning she'rlari yangi edi, unda omadsiz sevgi mavzusida va butkul yangicha shaklda -erkin (oq) she'rda yozilgan edi.

“Yangi she'riyat” mutloq yangi yo'nalish bo'lmagan, u vyetnam she'riyatida yaxshi o'zlashtirilgan shakllarni va hajmlarni erkin foydalanish asosida rivojlangan edi. Bir vaqtning o'zida ular fransuz she'riyatiga hos bo'lgan erkin she'riy sintaksisini, uning ta'sirchanligini, she'rni yaratishdagi elementlarni qabul qilishgandi. Vyetnam she'riyati Fransiya romantik maktabi rahbari Viktor Hugo, shuningdek “San'at san'at uchun” harakatining asoschisi Teofil Gotye, Alfred de Vinyi ta'siri ostida bo'lgan. She'rlarning maqomi ancha rang-barang bo'lgan- tili esa soddalashtirilgan. Shuningdek, she'riyatga do'stlik suhbatlarining yurak sadolari kirib keladi.

Lekin “Yangi she'riyat” kurashchilari, she'r tuzilishini o'zgartirish bilan cheklanishmadi. She'r tuzilish doirasidagi “Inqilob” eng avvalo, she'riyatni yangi bosqichining rijovlanishi uchun, shoirlarning shaxsiy ma'naviy rivojlanishidagi boy va nozik ichki dunyosi namoyon etish uchun hizmat qildi. Shoir Liu Chaung Li: *“Bizning qariyalarimizga to'q-alvon rang yoqadi, bizga esa nafis zangorang yoqadi. Yosh chiroyli qizga qarash, ular gunoh deb hisoblashgan, biz uchun esa bu shunchalik yoqimlik, huddi ko'm-ko'k dalalarga qarab zavqlangandek. qariyalarimiz uchun muhabbat nikohga tenglashilgan bo'lsa, biz uchun esa yuz va ming ko'rinishlarida va o'n ming tovlanishlarida namoyon bo'lardi: ehtirosli va chuqur bo'lmagan sevgi, yaqin odamiga va uzoqdagi ayolga bo'lgan tuyg'u, o'tkinchi va mingyillar ko'ziga teng sevgi”*³.- deb yozgan edi.

Aslida, “Yangi she'riyat” shoirlari hech qanday tahlilsiz, o'zlarining maqsadlari uchun qulay bo'lgan har qanday she'riy shakllar va metrlardan foydalanib, an'anaviy shaklda o'z ijod namunalarini yozishgan. Bu harakatning o'ziga hos tarafi shaxsiy fikr erkinligiga, uslubiy cheklovlar va eskirgan motivlarga to'sqinlik qilmaslik, samimiy his-tuyg'ularning gullab-yashnashiga, shu jumladan tashvish va individuallikning kollektivdan ustuvorligiga alohida e'tibor qaratishdan iborat edi.

“Yangi she'riyat” ning tili sodda xalq tili edi. Unda hech qanday xitoy miqlari, an'anaviy shakllar yo'q edi. Ularning she'rlarida qalb g'alabasi yangrardi va klassik cheklovlardan uzoqda edi.

Shu bilan birga yangi she'riy shakllar va uslubiy vositalar, yangi ifoda yo'llari yaratildi, yangi g'oyalar va umuman yangi badiiy an'ana joriy etildi. An'anaviylikdan voz kechib, G'arb g'oyalari bilan to'la bo'lgan XX asrning dastlabki to'rtta o'n yilliklarida vyetnamlik shoirlar o'z inqiloblarini shijoat va g'ayrat bilan boshqardilar.

³ Литература Востока в новейшее время. М., МГУ, 1977, С. 516

Bu esa lirik asarlarning tematik jihatdan xilma-xilligiga sabab bo'ldi. Ijodiy jarayonga romantik, pedagogik, madaniy, falsafiy, tarixiy va hatto siyosiy kabi turli hissiyotlar, g'oyalar va fikrlar kiradi.

“Yangi she'riyat” - bu eng avvalo nazm lirikasi. U inson tuyg'ularini juda keng ifodalabgina qolmay, o'ziga xos hususiyatlarini ko'rsatib, zamondoshlarini hayratlantirardi. *“Txe Li she 'rlari, Li Chuang Lining orzuli she 'rlari, Nguyen Niok Fanning ravshan, toza satrlari va Te lan Vienning ajablanarli va zavqli ijodi, Ngo Xuan Zieuning ehtirosli, hayajonli, qaynab turuvchi satrlari kabi she 'rlari- hali hech qachon bizda shunaqa keng ochiq qalbli she 'riyat vujudga kelmagan edi*⁴~ deb Xoay Txan antologiyasining bosh so'zida yozgan va bu kitobiga “Yangi she'riyat” vakillarining asarlari kirgan edi.

Eng katta muvaffaqiyatlarga erishgan muhabbat kuychisi bo'lib tanilgan Xuan Zieu edi. Boshqa shoirlarga qaraganda muhabbat uning she'rlarida- dunyoviydir. “Uning she'riy qasri- dunyoviy tuyg'ularning poydevoriga tayanadi”- deb Txe Li, Xuan Zieuning *“Tho Thor”* (“She'riyatning she'riyati”, 1938) she'riy to'plami nashrdan chiqqanida aytgan edi.

Xuan Zieuning lirik qahramoni haqiqiy hayotning mazmunini ko'rmaydi, u faqatgina hayot tez o'tarligiga qayg'urishni biladi (*“Bahor keladi-demak o 'tdi u”*).

1936-1939 yillarda “Yangi she'riyatda”da “oshkora kulgu” she'riyati rivoj topdi. Buni satirik shoir Tu Mo (1900-1976) (haqiqiy ismi Xo Chong Xieu) boshlab berdi. U o'zining qarashlari bilan realistik yozuvchilar asarlariga yaqin bo'lib, uning fikricha *“hamma qayg'ular savodsizlikdan , kitob o'qimaganlikdan”* der edi.

“Yangi she'riyat” yakun topgandan keyin Avgust inqilobi boshlandi. Bu davr she'riyatida asosan ijtimoiy realizm kayfiyatida yozilgan she'rlar kuzatiladi, “Yangi she'riyat” shoirlari inqilobiy romantizmida ijod qilgan bo'lsalar, 50-yillardan boshlab mavzu o'zgardi, endi shoirlar xalq hayotiga oid va realizmda she'rlar yoza boshladilar. She'rlarda asosiy qahramon “men” edi.

“Yangi she'riyat” shoirlari boshchiligidagi yuqori darajadagi inqilob sifatida butun jamiyat bo'ylab tarqalib borayotgan yangi avlod-o'qimishli yoshlarning g'am-tashvishlari va intilishlarini to'liq ifoda etdi.

XX asrning 40-yillarida romantizm qarashlari yanada rivoj topgan davrda , yangicha uslub, yangicha qarashlar sohibi, o'ziga xos va an'anaviy she'riyatdan yiroq bo'lgan ijodi bilan tanilgan shoir Ngo Xuan Zieudir. U o'zining 69 - yillik umri davomida shoir Vyetnam adabiyotida yorqin yulduz darajasiga ko'tarildi.

Xuan Zieu taxallusi bilan tanilgan Ngo Xuan Zieu Vyetnam atoqli shoirlaridan biri bo'lgan. U zamonaviy vyetnam adabiyotida o'z o'rniga ega bo'lib, ijodi davomida 450 ga yaqin she'rlar yozgan, ulardan ko'pchiligi sevgi haqida she'rlar, bir nechta qisqa

⁴ Хоай Тханью. Антология вьетнамской поэзии и прозы. Ханой, 1988 С. 14

hikoyalar va ko‘plab maqolalar, esselar va tanqidiy maqolalar yozgan.

Mashxur rus tanqidchisi V.G Belinskiy “Shoirning dunyosi -butun olami, barcha ranglar, bo‘yoqlar, ohanglar, tabiat va hayotning barcha shakllaridir, u bu narsalarning qay biri bilan oshno bo‘lsa, uning mohiyatini ko‘rsa-qalbida ehtiroslar, tuyg‘ular, orzular, fikrlar uyg‘onadi va ular jilolanib “basha hayotning tepib turgan yuragi” ga aylanadi, go‘zalligi va bir butunligi bilan voqealidan ko‘ra hayotiyroq, boyroq, maftunkorroq bo‘lib barchani o‘ziga jalb qiladi⁵ deb ta’riflagan. Ha, “*she’r-yuksak san’at, yurakdan aytiladigan so‘z, yurak otashi, fikrning guli, nafasi yolqini*”.⁶ Haqiqatdan ham, lirikada voqealik inson harakterining ayrim holatlarini tasvirlash orqali aks etadi, shuningdek real voqealik insonga ta’sir qiladi, uning fikrini uyg‘otadi, hislarini qo‘zg‘aydi. Hayotda son-sanoqsiz hodisalar, rang-barang voqealar ta’sirida inson qalbida shodlik yoki ma’yuslik, umid yoki tushkunlik, ishonch yoki iztirob ko‘tarinkilik yoki loqaydlik kabi xilma-xil tug‘ular, hislar paydo bo‘ladi.

Garchi Xuan Zieu o‘zining muhabbat mavzusidagi she’rlari bilan mashhur bo‘lsada, shaxsiy hayotida bu borada omadi chopmagan. U xotini bilan atigi 6 oygina yashab, ajrashgan va shundan so‘ng umrining oxirigacha so‘qqabosh o‘tgan. Shoir hech bir joyda qo‘nim topmas edi. Doim bir uydan ikkinchi uyga, mehmonxonama mehmonxona ko‘chib yurardi.

Xuan Zieu uchun umumiy qabul qilingan hayot me’yorlari yo‘q edi, go‘yo. U istaganicha chegara chizig‘ini bosib o‘tib ketardi. Lekin u hammaga bir xil munosabatda bo‘lar, odam tanlab muomala qilish, laganbardorlik, tilyog‘lamalik tushunchalari unga mutlaqo yot edi. Uni Nikulin L.N. shunday tasvirlaydi: “*Xuan Zieu romantik, go‘zallikni sevuvchi, faol, o‘t-olov shoir edi*”.⁷

Xuan Zieu tez va oson she’r yoza oluvchi shoirlar sirasidan emasdi. U ba’zida umuman she’r yoza olmas edi. Ba’zi kunlari esa bir misradan uyog‘iga o‘ta olmasdi. Umuman olganda, Xuan Zieu she’rlari bir maromda yozilmas edi.

Butun ijodi davomida, Xuan Zieu “*romantik shoir*”, “*yangi shoirlar o‘rtasidagi eng buyuk shoir*”, “*sevgi she’rlari qiroli*” kabi nomlarga sazovor bo‘lgan. Xuan Zieu she’riyati mutlaqo yangicha ko‘rinishda, an’anaviy she’r tuzilishidan farq qilardi. Eng mahsuldor davri 1938-1945 hamda 1948-1950 yillarga to‘g‘ri keladi. U bitta she’r ustida haftalab o‘ylab o‘tirar, yozaverib, o‘chiraverib eng ma’qul va mos so‘zlarni topmaguncha ko‘ngli joyiga tushmasdi. Buni uning qoralama nusxalari orqali guvoh bo‘lishimiz mumkin.

Xuan Zieu ijodida ikki tushuncha yetakchi o‘rin tutadi: hayotiy faollik, hayot kuchi bo‘lsa, ikkinchisi - go‘zallik tushunchalaridir. Xuan Zieu go‘zallikni -

⁵ Белинский В.Г. Тапланган асарлар. Уздн., 1954.Б. 184

⁶ Белинский В.Г. Тапланган асарлар. Уздн., 1954.Б. 184

⁷ Литература Востока в новейшее время. М., МГУ, 1977, С. 516

muvozanat, hayotni harakatlantiruvchi sintez deb tasvirlaydi. Uning fikricha san'atda hayotiy faollik ko'p lekin go'zallik juda kam edi. U she'riyatda go'zallik sari ko'p intildi.

Uning *"Tha Tha"* ("She'riyatning she'riyati", 1938), *"Cui Huang Cho Gio"* ("Ruhlar shamol bilan", 1945) nomli she'riy asarlari uning ijodidagi shedevarlari hisoblanadi. Bu asarlar sevgini, hayotni, baxt va hayotga muhabbatni madh qiladi. Shu bilan birga Xuan Zieu yoshlikni, bahorni va tabiatni sevgining beshigi deb tasvirlagan. Uning lirik qahramoni haqiqiy hayotning mazmunini ko'rmaydi, u faqatgina hayot tez o'tarligiga qayg'urishni biladi.

Xuan Zieu nafaqat shoirlilik balki tarjimonlik ishlari bilan ham shug'ullangan. U taniqli rus shoirlari A.S. Pushkin asarlarini, B. Mayakovskiy dostonlarini, S.Yesenin she'rlarini vyetnam tiliga tarjima qilgan.

Nikulin L.N. Xuan Zieu haqida: *"shunday haqiqiy shoir ediki, u shoirlilikni o'ziga kasb qilgan yoki o'ta jiddiy mashg'ulot deb qaraydigan shoirlardan emas edi. U shoirlilikni tanlagan emas, u shoirlikka tanlangan, kuchli qobiliyat va iste'dod egasi edi")*⁸

Xuan Zieu o'z davrida fikrini ifoda etish, hissiyotlarni yetkazib berish, ijodkorlikka halal beruvchi omil va an'analardan yiroq holda she'rlar yozdi. U "Yangi she'riyat"ning asoschilaridan bo'lib, vyetnam adabiyotiga yangilik bo'lgan romantizm unsurlarini she'riyatga olib kirdi, hamda qat'iyatlik bilan ijodi orqali vyetnam tili qurilishiga hissa qo'sha oldi. Xuan Zieu ko'p yillar davomida Vyetnam Yozuvchilar Uyushmasining doimiy a'zosi bo'lib, 1983 yilda Germaniya Demokratik Respublikasi Badiiy akademiyasi institutining a'zosi etib saylandi. va adabiyot sohasida oliy mukofot -Ho Shi Minh mukofotiga sazovor bo'ldi.

Ma'lumki, she'rning tematikasini, shoir nazarda tutayotgan mavzuni aniqlash biroz mushkul. She'r mavzusini yaxshi va teran tushunmoq uchun biz shoir hayoti va ijodi hamda uning qarashlari, shuningdek, u yashagan davrhaqida xabarimiz, ma'lumotimiz, tushunchamiz bo'lishi kerak.

She'r tematikasi haqida keltirilgan ta'riflardan ba'zilarini keltirib o'tishni lozim deb toptik.

*"She'r mavzusi she'rda muhokama qilinayotgan mavzu bilan bog'liq bo'ladi. She'rning yuzdan ortiq turli mashhur mavzulari bo'lishiga qaramasdan, ko'pgina konsepsiyalar she'r tasvirlayotgan davr, she'r shakli hamda madaniy tafovutlarga ko'ra aniqlanadi. Sevgi, tabiat, tarix, din va o'lim mavzular she'riyatning har bir turida uchraydigan umumiy mavzulardandir"*⁹

Ngo Xuan Zieu she'riyatida ham ommaviy mavzular: sevgi, go'zallik, tabiat va

⁸ История всемирной литературы. -Т. 1988 с. 513

⁹ www.philology.ru

hayot haqidagi mavzular kuzatiladi. Shuningdek, uning she'rlari kuchli va chuqur falsafiy mushohadani ham talab etadi. Biz kuzatishlarimiz jarayonida eng ko'p uchragan mavzulardan birini tahlil etishni lozim deb toptik. Shoir she'riyatida eng birinchi o'rinda turadigan, yozgan she'rlarining eng ko'p miqdorini tashkil qiladigan mavzu - bu sevgi- muhabbat ruhidagi she'rlardir.

Ngo Xuan Zieuning hayotning turli achchiq nuqtalari, goh o'z-o'zidan nafratlanish, goh shafqatsiz urush yillari, goh sevgi iztiroblari, goh tabiat manzaralari, goh o'tmish hayoti aniq va tiniq bo'yoqlarda tasvirlab berganini guvohi bo'lamiz.

Ngo Xuan Zieu she'riyatini o'rganar ekanmiz, shoir she'rlarining asosiy mavzusi *Muhabbat* deb ayta olishimiz mumkin.

Shoir she'rlarini bir marta o'qiganda, u she'r kimga murojaat qilinayotganini balki anglash mushkuldir. Shoir she'rlarida ko'pincha yetisha olinmagan, armonga aylangan muhabbatni kuylash bilan birga, bu mavzudagi she'rlarida ham pessimistik ruh va ba'zida umid uchqunlarini ifodalagan ruhlar yetakchilik qiladi.

Shoir she'ri romantik tasvirlarga juda boy, ammo oddiy, samimiy va tushunarli so'zlar bilan yozilgan. Ngo Xuan Zieu sevgi mavzusidagi she'rlarida hijron, ayriliq, yolg'izlik, armon, alamzadalik kabi tug'yonlari kechinmalari aks etadi.

Fikrlarimiz isboti sifatida sevgi ruhida yozilgan she'rlaridan birini keltirsak:

TƯƠNG TƯ CHIỀU

Bữa nay lạnh, mặt trời đi ngủ sớm;
Anh nhớ em, em hỡi! Anh nhớ em.
Không gì buồn bằng những buổi chiều êm.
Mà ánh sáng đều hòa cùng bóng tối.
Gió lướt thướt kéo mình qua cỏ rói;
Vài miếng đêm u uất lẫn trong cành;
Mây theo chim về dãy núi xa xanh
Từng đoàn lớp nhịp nhàng và lặng lẽ
Không gian xám tưởng sắp tan thành lệ.

Thôi hết rồi! Còn chi nữa đâu em!
Thôi hết rồi, gió gác với trăng thềm.

Với sương lá rụng trên đầu gần gũi,
Thôi đã hết hờn ghen và giận tủi.
(Được giận hờn nhau! Sung sướng bao nhiêu!)
Anh một mình, nghe tất cả buổi chiều
Vào chậm chậm ở trong hồn hiu quạnh.

Anh nhớ tiếng. Anh nhớ hình. Anh nhớ ảnh.
Anh nhớ em, anh nhớ lắm! Em ơi!
Anh nhớ anh của ngày tháng xa khơi,
Nhớ đôi môi đang cười ở phương trời.
Nhớ đôi mắt đang nhìn anh đắm đắm!
Gió bao lần từng trận gió thương đi,
- Mà kỷ niệm, ôi, còn gọi ta chi...¹⁰

Xuan Dieu

Muhabbat iztirobi

Kun sovuq. Quyosh erta qo'yadi boshin.
Men seni sog'indim, sog'indim juda.
Hech narsa mahzunmas sokin oqshomdan,
Tun so'nggi nur bilan qorishganida.
Maysa uzra sirpanadi ingragan shamol,
Shoxlarga berkingan tun parchasi aro.
Kulrang osmon sekin yoshga aylanar ekan,
Galalashib, sassiz, tog' tomon
Bulutlar boradi qushlar ortidan.

Endi bari tamom! Azizam,
nima ham qoldi?
Endi bari tamom! Na shamol bor, na ko'kdagi oy,
Na bosh uzra yog'ilgan shudringli yaproq.
Na qahr, na jahl, na bir rashk, hayhot!
(Telbalarcha sevish, bu qandayin baxt!)

Endi eshityapman men yolg'izlikning
Yolg'iz ruhim ichra sizib kirganin.
Sog'indim ovozing, shakling, surating.
Oh, shunchalar sog'indim, sog'indim seni!

Olisda qolgan kunlar hamon yodimda,
Sog'indim lablaring, jilmaygan xiyol,
Muhabbatga to'la qora ko'zingni.
Jonim, kel, yaqinroq! Qo'llaringni ber!

¹⁰ Ngô XuânDieu. The The. — Hanoi. 1938. P.-30

O, shamol, sen keltirding xotiralami!
Xotiralar, nega ham yo‘qlading meni?

Mazkur she’rda, erisha olinmagan muhabbat va sog‘inch, qiynoqli xotiralar ifoda etilmoqda. Birinchi qatorda shuni kuzatishimiz mumkinki, shoir iztirobda, uni sovuq emas, sog‘inch qiynamoqda, chunki u sevgilisidan ayrilgan.

*Gió lướt thướt kéo mình qua cỏ rói;
Vài miếng đê m u uất lẫ n trong cầ nh;
Mây theo chim về đấ y núi xa xanh
Từng đò àn lớp nhự p nhằ ng và lặ ng lữ
Không gian xám tưở ng sắ p tan thầ nh lậ .¹¹*

Maysa uzra sirpanadi ingrangan shamol,
Shoxlarga berkingan tun parchasi aro.
Kulrang osmon sekin yoshga aylanar ekan,
Galalashib, sassiz, tog‘ tomon
Bulutlar boradi qushlar ortidan.

Bu misralarda shoirning ayriliq dardiga tabiat ham hamohang ekanligini ko‘rish mumkin. Shoir bu yerda “*ingrangan shamol*” deb tashxis (jonlantirish) san’atini qo‘llaydi. Ya’ni shamolning g‘uvillagan ovozi shoir og‘riqdan ingrangan yarador odamdek tasavvur qiladi va uni mana shunday chiroyli jonlantiradi. “*Shamol*”, “*kulrang osmon*”, “*bulutlar*” kabi so‘zlar esa yomg‘ir darakchilari hisoblanadi. Yomg‘ir esa oshiqning dardlarini yuvadigan malhamdir.

Lekin shoir bunday sevgidan norozi emas. Hatto bu sevgi unga azob bersa ham. Aksincha, telbalarcha sevishni u baxt deb ataydi. U bir tarafdin bu sevgidan mamnun bo‘lsa, bir tarafdin sevgilisining endi olisdaligidin iztirob chekadi. Aynan endi u yolg‘iz qolganida yolg‘izlikning qanchalar azobliligini teran his hilmogda. Yolg‘iz qolganida yolg‘iz ruhining ovozi yanada yaxshi eshitishni boshladi.

*Anh nhớ tiếng. Anh nhớ hình. Anh nhớ ảnh.
Anh nhớ em, anh nhớ lắm! Em ơi!
Anh nhớ anh của ngày tháng xa khơi,
Nhớ đôi môi đang cười ở phương trời.
Nhớ đôi mắt đang nhìn anh đắm đắm!¹²*

¹¹ Ngô XuânDiêu. The The. — Hanoi. 1938. P.-30

¹² Ngô XuânDiêu. The The. — Hanoi. 1938. P.-30

Sog'indim ovozing, shakling, surating.
Oh, shunchalar sog'indim, sog'indim seni!
Olisda qolgan kunlar hamon yodimda,
Sog'indim lablaring, jilmaygan xiyol,
Muhabbatga to'la qora ko'zingni.

Bu misralarda shoir hayolan sevgilisining suratini chizmoqda. Uning chehrasini, ovozi, shaklini sog'inmoqda.

*Gió bao lần từng trận gió thương đi,
- Mà kỷ niệm, ôi, còn gọi ta chi*

O, shamol, sen keltirding xotiralarni!
Xotiralar, nega ham yo'qlading meni?

Undan yolg'iz xotiralar qolgan. Sovuq shamol bu xotiralarni olib keladi.

Kunduzlar o'zini hayot tashvishlariga chalg'itsa-da, kechalar yana uning yodi yurakka qaytadi va shu zahoti oshiq jism-u jonini zabt etadi. Aynan tunda odamlar, yolg'iz qolganlarida qilgan hatolar-u, o'tgan umrlari, ayrilgan odamlari va armonlari haqida uzundan uzoq hayol suradilar, azoblanadilar. Bu she'rda ham shoirning iztirobi mahzun tunga o'xshatiladi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, Xuan Zieu odamlarga kim hayotni qattiq sevsa u go'zal tabiatga befarq bo'la olmaslik g'oyasini ilgari surgan. Hayot shunchalik go'zal va ajoyibki, shoir uni nafaqat qo'lga kiritishni, balki unda butunlay singib ketishni istaydi. "Men hayotni shunday sevamanki, ayniqsa unda mazmunli hayot kechirishni istagi bilan yonaman",- deydi shoirning o'zi. Aytish mumkinki, bu Ngo Xuan Zieu she'rlariga hayotiy kuch va jozibadorlik baxsh etuvchi omillardan biridir.

Tarjima jarayonida shu narsaga amin bo'ldikki, Ngo Xuan Zieuda shoirlarning asl mohiyati mujassam. Har bir shoir uchun mushtarak mezon bo'lgulik ruhiy qiyofa, mahorat va san'at, shoirning burchi, vazifasi va maqsadi mujassam. Shuningdek, Xuan Zieu tabiat hodisalarini she'rlarida mohirona tarzda jonlantira oladigan shoirlardan biridir.

Xuan Zieu she'riyati haqiqiy muhabbat, sof tuyg'ular aks etgan she'riyatdir. Bu she'riyat oliyjanob sevgi, insoniy ezgu niyatlar, o'tkir aql, qizg'in extiros, tafakkur tug'yoni, qalb samimiyati, bashariy falsafa va ozod shoirona ruh bilan nurlanib turadi. Bu she'riyat zulm, zo'ravonlik, adolatsizlik, razolatdan, yovuzlikdan, kibru havo, g'iybat, tuhmat riyo kabi barcha illatlardan nafratlanadi. Hushomadgo'ylik, ikkiyuzlamachilik va qo'rqqoqlikdan hazar qiladi. Qo'lga qalam olganlar uchun Xuan Zieu ijodida saboq bo'larli fazilatlar ko'p.

Ngo Xuan Zieu she'riyatida nafaqat tematika yoki badiiy tasvirlar mavzulari, balki badiiy so'z san'at tasvirlari, uslubshunoslik va adabiyotning boshqa dolzarb mavzulari bo'yicha sarmahsul tadqiqotlar amalga oshirish imkoniyatlari juda keng.

ADABIYOTLAR RO'YHATI

O'zbek va rus tilidagi adabiyotlar

1. Adabiy turlar va janrlar. — T.: Fan. 1991. 1-jild.-383 b., 2-jild.1992.
2. N.Jabborov Yangi zamon she'riyati tamoyillari. Sharq yulduzi, 2014
3. Q.Quronov Adabiyotshunoslikka kirish. T.: 2005
4. История всемирной литературы.. М.,НауКа, 1989
5. Литература Востока в новейшее время. М., МГУ, 1977
6. Белинский В.Г.Танланган асарлар. Уздн.,1954

Vyetnam tilidagi manbalar

7. Bao Thanh Nien. Tu tran o tuoi (Ngo Xuan Dieu), (Mashhur Vyetnam shoiri Ngo Xuan Zieu) , Vietnam, 2005
8. Ngô Xuân Diệu. The The. (She'riyatning she'riyati) — Hanoi. 1938.
9. Ngô Xuân Diệu. Cui Huong Cho Gio. (Ruhlar shamol bilan). Hanoi. 1945

Lug'atlar va ensiklopediyalar

10. Abdurahmonov R. Ruscha-o'zbekcha lug'at. M., 1954
11. O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 jildlik. A. Madvaliyev tahriri ostida. — T.: Davlat ilmiy nashriyoti, 2006-2008
12. Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford University Press, 2002.

Internet manbalari

www.google.com/vietnamliterature

www.philol osv.ru

www.google.com/wikipedia/interlude